

U s n e s e n í

Krajský soud v Ostravě rozhodl v senátě složeném z předsedkyně senátu JUDr. Moniky Javorové a soudců JUDr. Daniela Spratka, Ph.D. a Mgr. Tomáše Zubka v právní věci navrhovatele **a) A. K.**, zastoupeného Mgr. Janem Matesem, LL.M., advokátem se sídlem v Praze 4, Kvestorská 337/5, a navrhovatele **b) J. S.**, za účasti **1) Úřadu městského obvodu Vítkovice** se sídlem Mírové náměstí 1, Ostrava-Vítkovice, **2) České strany sociálně demokratické**, jednající volebním zmocněncem D. L., **3) JSME OSTRAVA – Strana zelených s podporou Pirátů**, jednající volební zmocněnkyní Ing. R. V., **4) Komunistické strany Čech a Moravy**, jednající volební zmocněnkyní Ing. I. M., **5) Občanské demokratické strany**, jednající volební zmocněnkyní M. F., **6) Ostravaka**, jednajícího volební zmocněnkyní Mgr. M. Ž., **7) Politického Hnutí Vítkovice**, jednajícího volební zmocněnkyní L. J., **8) Více pro Vítkovice**, jednajícího volební zmocněnkyní H. D., o neplatnost voleb do Zastupitelstva městského obvodu Vítkovice, konaných ve dnech 10. a 11. října 2014,

t a k t o :

- I. Návrhy **se z a m í t a j í**.
- II. Žádný z účastníků **n e m á** právo na náhradu nákladů řízení.

O d ů v o d n ě n í :**A.**

Dvěma skutkově totožnými návrhy, které soud spojil ke společnému projednání, se navrhovatelé (občané zapsaní ve volebním seznamu pro volby do Zastupitelstva městského obvodu Vítkovice) domáhali rozhodnutí o neplatnosti voleb, případně neplatnosti hlasování ve volbách, konaných ve dnech 10. a 11. října 2014.

Namítali, že voleb do Zastupitelstva městského obvodu Vítkovice se zúčastnila také volební strana č.9 – Politické Hnutí Vítkovice, která získala 1 mandát. Ve volbách však byly použity metody v příkrém rozporu s principem svobodných a demokratických voleb, když podle informací navrhovatelů byla převážně romským občanům nabízena finanční částka 200,- Kč a cigarety zn. Marlboro, když budou hlasovat pro volební stranu č.9. Voliči byli svázeni auty k volebním místnostem a bezprostředně po volbě dostali slíbenou odměnu.

B.

Krajský soud provedl ve věci dokazování při jednání dne 10.11.2014.

Výslechem svědka Mgr. K. V. soud zjistil, že byl dne 10.10.2014 na Sirotkův ulici ve Vítkovicích, přišlo k němu asi 20 rozrušených lidí a říkali mu, že někdo sváží Romy autem do volební místnosti a dává jim cigarety, 200,- Kč a pivo za to, že budou volit. Svědek nevěděl, kolik takových lidí bylo. Mluvil i s paní, z jejíž rodiny byli lidé, kteří si vzali ty peníze, ale nechtěla svědčit. Na svědka se často lidé v těchto lokalitách obraceli s různými problémy, většina lidí tam ho zná (pozn. soudu : svědek je aktivista, pedagog a sociální pracovník indického původu, který se dlouhodobě na Ostravsku věnuje romské menšině).

Výslechem svědkyně P.B. soud zjistil, že byla v Ostravě celý volební víkend, přijela monitorovat volby. Všechny informace má jen z doslechu, jí osobně nikdo žádnou nabídku neučinil. Slyšela od zmocněnkyně Romské demokratické strany (dále jen RDS), že v pátek na Zengrově ulici ve Vítkovicích vcházeli do obchodu s potravinami Romové doprovázeni nějakými osobami a ven chodili Romové s balíčky. Kupčít s hlasy se údajně mělo pro stranu pana K. (pozn. soudu : tj. volební stranu č.9 – Politické Hnutí Vítkovice). Svědkyně hovořila s paní M., ta jí říkala, že mluvila se svou kamarádkou o kupčení s hlasy pro pana K. Svědkyně hovořila také s panem B. o případu Roma bez občanského průkazu, a s paní E.,

kteřá spolupracovala na monitoringu a podle níž se kupčilo pro pana L. (pozn. soudu : kandidát RDS do Zastupitelstva Statutárního města Ostravy, nikoli do Vítkovic) a pro pana K. Svědkyně byla v hospodě ve Vítkovicích s panem K. a tam jim neznámá paní říkala, že kupčil nějaký M.

Svědék J. K. potvrdil, že byl v hospodě ve Vítkovicích, vedl rozhovor s číšnicí a dalšími osobami. Bylo mu sděleno, že M. H. dával 200,- Kč za hlas, ale svědek k tomu nemá žádné konkrétní informace, pro koho to mělo být či kolika lidem dával pan H. peníze. Svědek se také dozvěděl, že někdo (jiný než M. H.) svážel voliče k volebním místnostem.

Výslechem svědka J. B. soud zjistil, že byl členem okrskové volební komise ve Vítkovicích, zřejmě na Lidické ulici (pozn. soudu : potvrzeno údaji účastníka 1/ - registračního úřadu). Stala se tam jediná zvláštnost, a to, když byl venku na pauze, zaslechl rozhovor dvou lidí, matky se synem, matka se ptala syna, proč jeli tak daleko, když stejně nemá občanský průkaz. Syn odpověděl, že je to jedno, že se stejně nikdo nedozví, že nevolil, ale že své peníze stejně dostane.

Výslechem svědkyně J. M. soud zjistil, že osobně neví nic o podplácení ve Vítkovicích, jen jí říkali známí, že pan F. sbíral lidi na benzínce a vozil je do volební místnosti. Prý dostávali 100,- Kč za hlas, svědkyně neví, pro jakou stranu to mělo být. Ani známí to neviděli osobně, pouze o tom slyšeli.

Výslechem svědkyně E. P. soud zjistil, že je zaměstnána v organizaci Vzájemné soužití a během voleb monitorovala oblast Vítkovic. Slyšela, že neromové chodili mezi Romy a rozdávali 300,- Kč a cigarety, ale nikdo nejmenoval žádné osoby, nic konkrétního. Svědkyně osobně neviděla nikoho, že by dostal peníze za volby. Ptala se občanů, koho budou volit, a ti říkali, že buď RDS nebo starostu (pozn. soudu : tj. P. D. z České strany sociálně demokratické).

Výslechem svědkyně T. M. soud zjistil, že jí není nic známo o volbách ve Vítkovicích, neboť monitorovala se S. A. situaci ve Slezské Ostravě a má poznatky jen ohledně kandidáta pana M. (pozn. soudu : kandidát za ODS do Zastupitelstva Statutárního města Ostravy, nikoli do Vítkovic).

Výslechem svědkyně S. A. soud zjistil, že ani ona nemá žádné poznatky k volbám ve Vítkovicích, ale pouze k volbám ve Slezské Ostravě.

Navrhovatel a) ve svém účastnickém výsledku uvedl, že 10.10.2014 asi po 14. hodině dorazil s navrhovatelem b) na Zengrovu ulici ve Vítkovicích a zeptal se tří mladých kluků, jestli už byli volit. Ti odpověděli, že byli, že volili č.9 a že za to dostali 200,- Kč. Navrhovatel a) také viděl, jak M. H., který je z Vítkovic a pracuje pro pana K., vozí lidi do volební místnosti. Naložil 3-4 lidi, dovezl je tam, počkal na ně a pak je odvezl zpět na Zengrovu. Navrhovatel to ví proto, že jezdil v autě okolo. Navrhovatel tam byl asi do 17. hodiny, pan H. jezdil pořád, podle navrhovatele asi 10x. Dále navrhovatel uvedl, že voliče vozil také K. F., který byl na kandidátce pana K., navrhovatel nedokáže říci, do které volební místnosti to bylo, jen, že to bylo naproti benzínce.

Navrhovatel b) ve svém účastnickém výsledku potvrdil, že byl s navrhovatelem a) na Zengrově ulici, kde M. H. vozil lidi k volební místnosti na Lidické ulici, tj. hodně blízko. Navrhovateli b) osobně řeklo asi 6-7 lidí, že dostali peníze za volby. Všechno to podle navrhovatele řídil K. F. Lidi o ulici dál řekli navrhovateli b), že byli volit č.9 a že dostali zapláceno. Navrhovatel byl na městské policii a žádal o hlídku a volal také novináře.

Svědci R. D. a I. H. se nedostavili k soudu, ačkoli byli předvoláni, soud s ohledem na zásadu rychlosti a hospodárnosti řízení (fixní 20-denní lhůta k vyřízení tohoto návrhu - § 56 odst.2, § 90 odst. 3 zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního, ve znění pozdějších předpisů – dále jen s.ř.s.), jednání neodročoval a vycházel z ostatních důkazů, které měl k dispozici.

Ze zápisu okrskové volební komise č. 23002 soud zjistil, že komisi byla podána jedna volební stížnost, v době vyhotovování zápisu byla kromě členů okrskové volební komise a zapisovatelky přítomna ještě P.B. z občanského sdružení Oživení.

Z volební stížnosti ze dne 11.10.2014 soud zjistil, že ji podal J. K. ve volební místnosti okrsku č. 23002 ve Vítkovicích a pro krátkost textu ji zde soud cituje v plném znění, bez oprav pravopisu : „V průběhu voleb jsem narazil na výpovědi různých (více) osob, které mi sdělili, že se nakupují hlasy pro dvě strany v okolí této místnosti. Strana RDS – lídr L. Strana, kde je lídr kandidátky pan K.“

Ze zápisů ostatních 5 okrskových volebních komisí bylo zjištěno, že komise nezaznamenaly žádné zvláštnosti, které by se mohly týkat podplácení voličů, ani žádné jiné mimořádné události.

Byl zamítnut návrh navrhovatele b), aby bylo soudem čteno z návrhu to, o čem měli svědčit R. D. a I. H., neboť se nejednalo o způsobilý důkazní prostředek, nýbrž jen o část tvrzení navrhovatele.

Soud neprováděl důkaz kopií nedatovaného článku MF DNES „Přibudou další žaloby na volby“, který doložil navrhovatel b) k návrhu, neboť článek informoval jen o záměru RDS podat návrh k soudu na neregulérnost voleb v Ostravě-Vítkovicích a neuváděl žádné konkrétní skutečnosti, použitelné v tomto soudním řízení.

Soud se nezabýval podáním navrhovatele b), doručeným soudu zároveň s návrhem, když neobsahovalo nic podstatného pro návrh. Jednalo se o průvodní dopis navrhovatele (1 list), obecné právní pojednání o žalobě jako o stěžejním institutu občanského práva procesního (2 listy) a zcela obecné otázky, týkající se sčítání hlasů (1 list – např. : Jak se kontrolovalo, jestli se nespletl, jak se řešilo, když se spletl? Bylo vždy jich min. 5 ve volební místnosti?).

C.

V závěrečném návrhu zástupce navrhovatele a) uvedl, že zde byly sice pouze nepřímé důkazy, avšak podle jeho názoru se podařilo prokázat podplácení voličů, i když nebylo prokázáno, v jaké intenzitě proběhlo. Už jen samotné svážení voličů k volebním místnostem je nepřípustné.

Navrhovatel b) v závěrečném návrhu uvedl, že poprvé v historii mohli Romové dojít demokratickou cestou k volbám, poprvé se zúčastnili v tak velkém množství. Volební strana RDS získala 4,34%. Romové byli zastrašeni, žádá opakování voleb.

Pověřená pracovnice účastníka 1) závěrem uvedla, že zajišťovala úkoly registračního úřadu podle zákona.

D.

Krajský soud při posuzování návrhů vycházel z ústavněprávní úpravy, a to z čl. 5 Ústavy ČR, čl. 21 odst. 1 a 4 Listiny.

Podle čl. 5 Ústavy ČR politický systém je založen na svobodném a dobrovolném vzniku a volné soutěži politických stran respektujících základní demokratické principy a odmítajících násilí jako prostředek k prosazování svých zájmů.

Podle čl. 21 odst. 1 Listiny občané mají právo podílet se na správě veřejných věcí přímo nebo svobodnou volbou svých zástupců.

Podle čl. 21 odst. 4 Listiny občané mají za rovných podmínek přístup k volebním a jiným veřejným funkcím.

Krajský soud vycházel z ustálené judikatury Ústavního soudu ve věcech volebního soudnictví a z interpretace shora citovaných ustanovení Ústavním soudem, který ve svém plenárním nálezu ze dne 26.1.2005 sp. zn. Pl.ÚS 73/04 uzavřel, že *„rozhodnutí voličů jako suveréna může soudní moc změnit jen ve výjimečných případech, kdy vady volebního procesu způsobily nebo mohly prokazatelně způsobit, že by voliči rozhodli jinak a byl by zvolen jiný kandidát. Podstatné však je, že zrušení voleb nelze brát jako trest za porušení volebních předpisů, nýbrž jako prostředek k zajištění legitimacy zvoleného orgánu. Rozhodující je pravděpodobnost vlivu volební vady nebo volebního deliktu na volební výsledek v konkrétních volbách s konkrétními voliči (...).“*

Krajský soud svůj právní názor, že podplácení voličů je jednáním, které ústavní právo České republiky jednoznačně zapovídá, vyslovil již ve svém rozhodnutí ze dne 15.11.2010 č.j. 22A 151/2010-132. Za závažný volební delikt označil podplácení voličů také Ústavní soud ve svém plenárním nálezu ze dne 18.1.2011 sp. zn. Pl.ÚS 57/10, v němž zdůraznil protizákonnost obchodně tržního pojetí voleb s tím, že vůle voliče, který je zkorumpován, není nezávislá.

Důkazy, které byly soudem provedeny v této věci, vypovídaly o pouhých domněnkách či podezřeních (svědkové V., B., K., M. a P.) nebo vyzněly zcela negativně (svědkyně M. a A.). Případ, o němž vypověděl svědek B., je sice konkrétnější, avšak nemohl mít reálný dopad na hlasování a výsledky voleb, neboť onomu mladíkovi nebylo umožněno hlasování (zcela v souladu s § 33 odst.5 zákona č. 491/2001 Sb., ve znění pozdějších předpisů – dále jen volební zákon). Ani volební stížnost, kterou podal J. K., neuvádí žádné konkrétní poznatky o osobách, které se údajně měly podílet na podplácení voličů, či o osobách, které by jejich nabídku přijaly.

Jediné konkrétní a relevantní skutečnosti uvedli sami navrhovatelé, které soud vyslechl jako účastníky. Navrhovatel a) sdělili 3 voliči, že volili stranu č.9 (Politické Hnutí Vítkovice) a dostali za to 200,- Kč. Navrhovatel b) osobně řeklo asi 6-7 voličů, že dostali peníze za volby (aniž by sdělili, jakou částku, případně koho volili) a jiní lidé o ulici dál (neznámého počtu) sdělili navrhovateli b), že volili č.9 a dostali zapláceno (aniž by sdělili, o jakou částku se jednalo). Zároveň navrhovatelé viděli, jak dva řidiči, blízcí volební straně č.9, vozí lidi k volební místnosti.

Je třeba připomenout, že voliči ve Vítkovicích vybírali zastupitele nejen do zastupitelstva městského obvodu, ale zároveň také do zastupitelstva Statutárního města Ostravy, takže obecná podezření z doslechu o „kupčení s hlasy“ není možno jednoznačně spojovat jen s volbami do zastupitelstva městského obvodu. To, že údajné kupčení se netýkalo jen voleb do zastupitelstva městského obvodu, naznačuje ostatně J. K. ve volební stížnosti a uvedla to i svědkyně B. ve své výpovědi. Žádné poznatky o kupování hlasů (vyplývající např. z nestandardního chování voličů ve volebních místnostech, zvýšeného množství požadavků na volební lístky ve volebních místnostech atd.) nevyplynuly ze zápisů okrskových volebních komisí. Nebyl prokázán konkrétní mechanismus údajného podplácení (zda voliči dostali již vyplněné lístky nebo použili svoje, zda dostali zapláceno předem či až po volbě a zda existovala následná kontrola volby ze strany uplácejících), lišily se částky a formy „odměny“ (dokonce snad balíčky z obchodu potravin?). Přesto, že navrhovatel b) zalarmoval městskou policii a novináře a v návrzích bylo tvrzeno, že „pan novinář si vše fotografoval“, soudu nebyly předloženy žádné důkazní prostředky v tomto směru (zápisy policie, fotografie atd.).

V daném případě se tedy nepodařilo prokázat uplácení voličů do zastupitelstva městského obvodu Vítkovice v masovém měřítku, ale pouze v případě maximálně 10 voličů. Pokud jde o tvrzené svážení voličů k volební místnosti, obecně se může jednat o jednu z indicií, tedy o nepřímý důkaz, který však sám o sobě nestačí k tomu, aby mohl být učiněn závěr o existenci toho, co se má dokázat. Svážení voličů k volební místnosti tak nelze bez dalšího ztotožňovat s podplácením voličů.

Za této důkazní situace stál krajský soud před otázkou posouzení intenzity dopadu zjištěné volební vady na výsledek hlasování. Ústavní soud uvedl např. v nálezu ze dne 12.12.2006 sp. zn. I.ÚS 768/06, že: *„Volební soudnictví je založeno na principu ochrany mandátu a ne každé a prokázané porušení zákona musí nutně vést k tak závažným důsledkům, jakým je nezvolení voleného zastupitelského orgánu. Povinností volebního soudu je proto zkoumat, do jaké míry mělo nebo mohlo mít porušení zákona vliv na výsledek hlasování, který je nutno chápat nikoliv ve smyslu mechanického součtu odevzdaných hlasů v jednom volebním okrsku, nýbrž ve vztahu k účelu a cíli takového hlasování, kterým je rozhodnutí o zvolení konkrétních kandidátů a určení pořadí jejich náhradníků. (...) Pokud však volební soud k závěru o neplatnosti hlasování či neplatnosti voleb na základě kvalifikovaného, tzn. dostatečně intenzivního porušení zákona dojde, vede takový závěr vždy*

nutně k nezvolení zastupitelského orgánu (§ 54 odst. 1 písm. a) zákona o volbách do zastupitelstev obcí“). Krajský soud dospěl k závěru, že intenzitu porušení zákona a její dopad na výsledky voleb je nutno zkoumat vždy, tedy i v případě prokázaného hlasování za úplatu, neboť se nejedná o nijakým způsobem nadřazenou volební vadu, která by bez dalšího sama o sobě způsobovala neplatnost volby zastupitelského orgánu. Tzv. „kupčení“ s volebními hlasy musí být tedy prokázáno jako negativní společenský jev (nikoliv ojedinělý exces), jehož intenzita bude s vysokou mírou pravděpodobnosti způsobit faktického dopadu na konkrétní volební výsledek. K závěru, že je nutno posuzovat uplácení volebních hlasů také z hlediska intenzity, vedou krajský soud následující důvody. Je to vážná hrozba zneužití opačného názoru k fingovanému tvrzení a formálnímu prokázání, že k uplácení, byť v ojedinělém případě, došlo, a to s cílem dobrat se poměrně jednoduchým způsobem opakovaného hlasování v případě nežádoucího volebního výsledku. Je nutno mít také na zřeteli, že vždy bude existovat skupina volně a eticky slabých jedinců, kteří mohou být k hlasování za úplatu zneužití a je zde tedy reálná hrozba „uplácení“ jako negativního jevu, který může do budoucna provázet i další volby. Ve svém důsledku by absence zkoumání intenzity takového jednání a fakticky možného dopadu na volební výsledky mohla vést k řetězení marně se opakujících snah o demokratické zvolení zastupitelského orgánu. Taková situace by nutně měla negativní dopad na důvěru občanů v institut demokratických voleb a vedla by k oslabení právní jistoty voličů, že realizací svého volebního práva se podílejí na vytvoření demokratického zastupitelského sboru.

Na základě shora uvedené skutkové a právní argumentace, poté, kdy krajský soud přepočítal zveřejněné výsledky voleb, aby zjistil, o kolik hlasů by musle volební strana č.9 dostat méně, aby to mělo vliv na její získaný mandát, dospěl soud k závěru, že v posuzované věci prokázané uplácení 10 voličů nemohlo způsobit neplatnost voleb do Zastupitelstva městského obvodu Vítkovice konaných 10. a 11. října 2014, a proto v souladu s ust. § 90 odst. 3 s.ř.s. návrhy obou navrhovatelů zamítl.

E.

V souladu s § 93 odst. 4 s.ř.s. soud rozhodl, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení.

P o u č e n í : Proti tomuto usnesení **nejsou** opravné prostředky přípustné.

Toto usnesení nabývá právní moci vyvěšením na úřední desku

Krajského soudu v Ostravě.

V Ostravě dne 10. listopadu 2014

JUDr. Monika Javorová

předsedkyně senátu